

Eg meini það

Óla Jákup Rólandsson, útvarpsmaður, skrifar:

Norsk vårgytende olje!

At kalla allt serföroyskt er upprunliga norskt. Líka frá turrum fiski til føroyska búna. Trupulleikin við norðmonnum er, at teir líkjast okkum alt ov nógv. Teir »stjala« tað, sum hevur virði fyri teir, tað hava teir altíð gjørt, og tað gera teir framvegis.

Sverri kongur var føddur og uppvaksin í Kirkjubø. Sum føddur og uppvaksin í Kirkjubø mugu vit meta hann sum føroying. Men fyri norskir søgugraskarar er hetta lítið áhugavert, sum eitt positivt innslag í norski søgu er hann sjálvandi norðmaður. Og tú skalt leita leingi og væl fyri at finna Kirkjubø nevndan við einasta orði.

Seinastu árinu eru fleiri stór bókaverk komin út á norskum, sum snúgva seg um norska og norðurlenska søgu. Lesa vit „Norske Sagaer“ (í sjey stórum bindum) fáa vit ílt í eyguni av tveimum teimum fyrstu, tí hvør einasta søga/saga í hesum bindum er skrivað goymd av íslendingum, og ikki norðmonnum. Men tað verður ikki nevnt við einum orði. Fyrraárið var so galið, at eitt stórt bókaforlag mátti út í norsku fjölmiðlarnar at biða um umbering fyri at hava „stolið“ norðurlenskar ríttgerðir og „presenterað“ tær sum norskar!

Leivur Høgni var velsaktans íslendingur, ikki norðmaður. Gaman segði hann seg at vera so ein hófdrápsmann av Jæren í Rogalandi, sum upprunliga kom aðra staðni frá, flutti til Íslands og helt fram at drepa fólk har. Leivur flutti til Grønlands, lokkaði fólk við sær, grundleggði eina bygd – so grønlendingar hava kanska størri krav uppá Leiv enn norðmenn. Men hann fann júst Vinland, og slíkt reytmenni má jú sambært norskum søgubókum vera norskt.

Loyva vit fram til okkara tíð, so kundu íslendingar prógva, at teir høvdu fiskað við Svalbard í sokallaðu gráu leiðini frá 1937 og fram til 1963. Men hetta var altjóða farvatn, sum norðmenn sjálvandi mettu teir skuldu forvalta, og so funnu teir uppá nakað snilt – fiskirættindini guldur bara fyri tey lond, sum høvdu søgulig rættindi innanfyri tey seinastu 10 árin. Snilt fyri norðmenn, men ikki íslendingar, sum mistu grundgevingarnar á gólv.

Tá so Gro Harlem Brundtland í sínum vanligu yvirlegni og ófatuliga óhovuskleika kallaði íslendsku mótmælini fyri „loppugoyggj vestan úr Atlantshavi“, fleyt bikarið yvir hjá íslendingum, sum hava verið fornermiskir síðani. Men „grásonen“ bleiv meira ella minni norsk! Fiskurin bleiv eisini norskur. Síldin, vit, danir og íslendingar troyttu, gjordist knappliga „norsk vårgytende síld“. Tóskurin yvirhøvur í Atlantshavi gjordist norskur. Um tað so var Saragassoallurin, tú kann keypa á hvørjari matstovu í Noregi, so varð hann eisini norskur.

Stuttligasta, eg havi upplivað, var ein soljóðandi pástandur frá einum oljuráðgeva: „Engang í tertiartiden flyttet kontinentalsokkelen seg, og derav kom Norskehavet. Det vil si, at opprinnelig var ferøysk og norsk kontinentalsokkel to alen ut av et og samme stykke!“ Við øðrum orðum hava norðmenn søgulig rættindi at útvinna olju við Føroyar – tí teir vóru fyrst – og tíat føroyski landgrunnurin eina ferð var partur av tí norska, hóast Noreg ikki var Noreg tá! Oljan varð til, áðrenn Føroyar vóru til, upprunliga var undirgrundin samanhangandi – norðmenn vóru fyrst við útvinningini, ergo eru rættindini til útvinningina norsk! Logikkur fyri fimmaragomul.

Aftur til byrjanina. Nógv tosa um útþjóðingina av leiti-økjum, túnatosið gongur um donsk, ensk og norsk felag, ella samansjóðingur av ymsum. Tað er náttúrligt, líkaso náttúrligt er tað, at fólk himprast, tá tey síggja Mærsk ovast á breddanum við Den Danske Bank og Poul Nyrup í rygginum. Ein gamalur segði mær ein dagin, at eftir hansara tykki skuldi alt, sum var í familju við Den Danske Bank verið blakað langt út um „kontinentalsokkulin“. Mong eru helst samd.

Nú helt kanska onkur, at eg fór so illa við norðmonnum. Men nei, mær dámar teir so ótrúliga væl. Havi búið millum teirra í árávis – teir eru akkurat líka bygðasligir og smáligir sum vit, og vit líkjast teimum so nógv, at hóast professionellir og profittfingrandi, so lumpa teir okkum ikki ein millimetur – tí okkara serføroyska lyndi er akkurat líka norskt sum tað norska!

Afturhvarv komandi vikuskiftið

DANSUR. Afturhvarv er føroyska heitið fyri nostalgi, og er hetta júst tað, sum tað heila snýr seg um í Sjonleikarahúsinum komandi vikuskiftið

Jákup Mørk

Tey, sum gingu í dans upp ígjøgnum fimti- og sekstíárinu, hoyrast ofta tosa um allar tær hugnaligu lötur, tey høvdu í Sjonleikarahúsinum, har goggudansur og marinarar hvørt um annað gjørdur sít til, at ungdomurin eisini tá kundi hugna sær í býnum. Seinasta ár varð so ein roynd gjord at minnst aftur á tær lötur, sum vóru, og nevndist tiltakið „afturhvarv“. Ikki kann sigast annað enn, at tiltakið varð sera væl eydnað. Stúgvandi fult av fólki var øll kvöldini, og mong vóru tey, sum hildu, at hetta ætlaðu tey sær so avgjørt at royna einaferð afturat.

Komandi vikuskiftið verður so áður ferð, at skipað verður fyri hesum tiltaki, og øll try kvöldini verður sostatt møguleiki fyri at hitta gamlar kenningar og fáa sær ein góðan svingum í Sjonleikarahúsinum, sum hóast tey eru nógv broytt, framvegis standa í sama stað.

Fríggjakvöldið verður byrjað klokkan 22.00 og verður hildið fram til hálgum fyra tíðina leygarmorgunin. Tónleikurin hetta kvöldið verður poppmusikkur frá sekstí-árunum, og triggir vælkendir bólkar standa fyri undirhaldinum. Thunderbirds úr Vestmanna, sum annars ikki hava spælt í Sjonleikarahúsinum síðani '69, skulu nú royna seg aftur á sama stað, heili tríati ár seinni.

Vestmannadreingirnir eru sjálvandi eldir nakað, men úr venjingarholunum frættist, at hetta í hvussu so er ikki hoyrist, tá teir fara um ljóðfórinu. Afturat sær hava teir Rúnar og Cream Crackers, sum so sanniliga eisini kunnu spæla góðan popp-tónleik. Átlanin er, at bólkarir skulu skiftast at vera á pallinum, har teir verða eini try korter í senn.

Eru knø og lør ikki vorðin ov eym av twistarinum fríggjakvöldið, ber eisini til at fara til danskvöldið, sum verður leygdagin. Tíðarkarmarnir eru teir somu sum fríggjakvöldið, men tónleikurin verður tó nakað øðrvísi. Leygarkvöldið verður nakað rólígar enn fríggjakvöldið í so máta, men kvaliteturin verður ikki minni fyri tað. Símm

Frá gallashowinum seinasta ár. Á myndini sigggja m.a. Rasmus Rasmussen, Kjeld Thomsen, Ingolf av Kamarinum og Liv Dam

Mynd: Jens Kr. Vang

og tey verða á skránni, eins og tey av Kamarinum skulu vísa, at tað framvegis er dugur í teimum. Harumframt skulu Leivur og Aggo spæla, og tá fæst at siggja, at tað er annað enn „sunukvöld í plantasjuni“, ið tey duga at framföra. Harumframt hevur verður Robert eisini at siggja, og fer hann at framföra lög, sum hann í sínari tíð sang saman við Red Boys, sum hann spældi saman við frá 1959 og nokur ár inn í 60'ini. Ivaleyst verður eitt nú baberara sangurin (Vágsbygd) at hoyra frá teimum, eins og fleiri onnur vælkend lög.

Sunnukvöldið verður so eitt slag av gallashow, har bólkarir frá fríggja- og leygarkvöldinum fáa einar 20 minuttir hvør, áðrenn kvöldið verður rundað av

við ekaðum goggutónleiki seinastu 3 korterini. Av tí at sunnukvöld er, og fólk ivaleyst skulu til arbeiðis mánamorgun, verður byrjað klokkan 21.00 hetta kvöldið, og hildið á fram til uml. 23.30.

Nógv broytt

Sjonleikarahúsið hevur fingið ein rættuligan umgang seinastu árin. Hóast dansigólv nú er hitt sama, so eru fleiri broytingar framdar, soleiðis at fólk nú kunnu seta seg niður í gongini at hvíla seg eina løtu, ella at fáa sær okkurt svalandi.

Kondittarið er opið

Annars kann nevast, at fyri at gera stemningin rundan um tiltakið upp aftur betri, hevur Kondittarið gjørt av, at hava opið til kl. 23 óll

kvöldini, soleiðis at fólk eins og fyrr í tíðini kunnu sessast til ein kaffimunn og eitt prát, áðrenn farið verður í dans. Eisini er avtala gjord við Mimir, soleiðis at tey, sum hava keypt atgongumerki til Afturhvarv, hava ókeypis atgongd til Mimir tey kvöldini tiltakið er á skránni.

Eftir er so bert at vóna, at tey, sum leita sær oman í Sjonleikarahúsið komandi vikuskiftið, fáa nakrar hugnaligur lötur saman. Er lagið eins gott og tað var seinasta ár, er lítið at ivast í, at so verður.

Atgongumerki til tiltakið eru at fáa á Kunningarstovuni í Havn og harumframt í klædnahandlunum Vogue, Wrangler Shop og Kalklyn.

Fólk hugnaðu sær óført, og sum tað framgongur av myndini, so varð dansi av øllum lívsins kreftum

Mynd Jens Kr. Vang